

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év december hó 6. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A személyi szabadság megsértésének büntette és más bűncselekmény miatt a terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Pest Megyei Főügyészség által az I. és a II. rendű terheltek terhére benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Ráckevei Városi Bíróság 4.B.35/2009/55. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 6000 (hatezer) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s:

A Ráckevei Városi Bíróság a 2011. március 9. napján kihirdetett és 2011. március 16. napján jogerőre emelkedett 4.B.35/2009/55. számú ítéletével

- I. r. terheltet bűnösnek mondotta ki a Btk. 173. §-a szerinti gondozás elmulasztásának büntetében, és ezért egy évi börtönbüntetésre ítélte, annak végrehajtását három évi próbaidőre felfüggesztve; a Btk. 175. § (1) bekezdése szerinti személyi szabadság megsértése büntettének vádja alól felmentette;
- II. r. terheltet a Btk. 175. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3)

bekezdés c) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett személyi szabadság megsértése büntettének vádja alól felmentette; emellett rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről.

Az ítéleti tényállás lényege a következő:

Az I. r. terhelt megállapodott édesapjával, a sértettel, hogy 2005. decemberétől ő gondoskodik róla. A sértett ezen időponttól fiánál és annak élettársánál, II. r. terheltnél lakott egy családi házban; nyugdíját fia vette fel és tette el. A sértett által lakott szoba ablaka be volt törve, fűtése nem volt megfelelő, és a sértett alig kapott enni, fia főleg kenyeret és üres tésztát adott neki.

2007. február 4-én a terheltek a II. rendű terhelt szüleihez utaztak. Az I. r. terhelt a látásában nagy mértékben korlátozott, hanyatló szellemi állapotú sértettet a 4-5 napra tervezett távollétük tartamára bezárta a családi házba úgy, hogy nem gondoskodott számára megfelelő mennyiségű élelelről és ivóvízről, valamint a ház fűtéséről.

A sértett a vádlottak távolléte alatt kiszáradt. Miután február 8-án reggel a terheltek még nem voltak otthon, a szomszéd, T. J-né üzenetet küldött a polgármesteri hivatalba a jegyzőnek. A bejelentést követően a mentők a sértettet kiszáradt állapotban kórházba szállították.

Az ítélet - jogorvoslati kérelmek hiányában - első fokon jogerőre emelkedett.

A jogerős határozat ellen a törvényes határidőn belül a Pest Megyei Főügyészség nyújtott be felülvizsgálati indítványt a terheltek terhére, annak jogalapját a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában jelölve meg.

Indítványában arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróság a tényállás téves jogi értékelésével, a büntető anyagi jogi rendelkezéseket sértve mentette fel a terhelteket a személyi szabadság megsértésének büntette miatt emelt vád alól - a rövidített indokolásra figyelemmel - feltehetően azért, mert a jogellenességet nem találta bizonyítottnak. Az indítványozó szerint e cselekmény jogellenességét ugyanis csak az zárhatja ki, ha arra jogszabály felhatalmazása alapján vagy a sértett beleegyezésével, illetőleg a sértett érdekében került sor. Az irányadó tényállás szerint azonban ilyen sértetti engedély vagy sértetti érdek nem volt, ahogy jogszabályi felhatalmazás sem; a terheltek egy fűtetlen, vezetékes víz és WC nélküli házba zárták be a sértettet, megfelelő mennyiségű élelmet és innivalót sem biztosítva számára. Éppen ezért szükségszerűen számolniuk kellett azzal, hogy a sértettnek víz és élelmiszer megszerzése végett, valamint az udvari WC használatához

ki kell a házból mennie. Az irányadó tényállás nem tartalmaz adatot arra sem, hogy a sértett - állapota miatt - a ház elhagyására ne lett volna képes, vagy az nem is állhatott szándékában. Utalt arra is, hogy az orvosszakértői vélemény szerint a sértett zavartsági állapota a cselekmény következtében alakult ki, és fizikai állapotának javulásával pszichés állapota is helyreállt.

Mivel megítélése szerint a terheltek a körülményekkel tisztában voltak, cselekményük jogellenessége nem kétséges. Miután az alapvető szükségletek kielégítésének lehetőségétől megfosztott, fűtetlen házba zárt sértett sanyargatásával járt a személyi szabadság megsértése, álláspontja szerint a bűncselekmény minősített esete az I. r. terhelt terhére a kétszeres értékelés tilalmának sérelme nélkül megállapítható.

Ezért a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére és az eljárást bíróság új eljárásra utasítására tett indítványt.

A Legfőbb Ügyészség és képviselője a nyilvános ülésen a felülvizsgálati indítványt alaposnak találta, és azt az abban foglalt indokok alapján fenntartva ugyancsak a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére és új eljárás elrendelésére tett indítványt (Bf. 2713/2011.).

A védők az elsőfokú bíróság ítéletének hatályban tartását kérték.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 423. § (4) és (5) bekezdésére tekintettel a megtámadott határozatot elsősorban az indítványban megjelölt ok alapján vizsgálta felül, és figyelemmel volt a 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - esetleges eljárási szabálysértésekre is.

Az utóbbi rendelkezésben felsorolt, a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabályszegést nem észlelt.

A felülvizsgálati indítványt pedig nem találta megalapozottnak.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja értelmében felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó; e tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

Az első fokú bíróság az ítéletét - mivel perorvoslattel az arra jogosultak egyike sem élt - a Be. 259. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján röviden indokolta. Az abban rögzített

tényállás csak a bűnösséget megállapító rendelkezéssel kapcsolatos tényeket tartalmazza, a felmentő rendelkezések kapcsán a bíróság csupán arra utalt, hogy a terheltek felmentésének oka a bizonyítottság hiánya.

A Btk. 175. § (1) bekezdése szerinti személyi szabadság megsértésének - ahogy arra helyesen utalt az indítványozó - feltétele az, hogy a sértettet az elkövető jogellenesen fossa meg a személyi szabadságától.

A tényállás a II. rendű terhelt tekintetében csupán annyit tartalmaz, hogy az I. rendű terhelttel élettársként együtt élt a kérdéses lakásban, és onnan 2007. február 4-én vele együtt utazott szüleihez; ezért ebből nem vonható le arra következtetés, hogy a személyi szabadság megsértésének bűncselekményét elkövette volna. Ekként felmentésére anyagi jogszabálysértés nélkül került sor.

Az irányadó tényállás az I. r. terhelt tekintetében az indítványozó által a személyi szabadság megsértése kapcsán hiányolt, a jogellenességet kizáró tényeket valóban nem tartalmazza. Ugyanakkor nem szerepel benne az a tény sem, hogy a sértettnek a ház elhagyása szándékában állt, és arra egyébként képes is volt, ahogy az sem, hogy a szabad mozgását akadályozó zavart állapot nála a terheltek távolléte alatt állt be.

Az I. rendű terhelt gondozási kötelezettségének elmulasztása azzal valósult meg, hogy a sértettet bezárta a házba, miközben a téli időszakban szükséges fűtésről, továbbá a tervezett távollét alatt szükséges mennyiségű élelemről és ivóvízről nem gondoskodott, mindezzel a sértett egészségét veszélyeztetve. Ez a cselekmény az, amellyel egyben megvalósulhatott a személyi szabadság megsértése is.

Így az irányadó tényállás alapján az I. rendű terhelt vonatkozásában nem a bűnösség, hanem a terhére megállapított bűncselekmény minősítése a kérdéses. Miután tartalma szerint az indítvány lényegében ezt vitatta, a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálatot erre - azaz a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott okra - nézve is lefolytatta.

Az irányadó tényállás alapján a terhelt terhére megállapított bűncselekmény - a gondozási kötelezettség elmulasztása - valóságos alaki halmazatot alkot az ugyanazon cselekménnyel megvalósuló személyi szabadság megsértésével; így a felmentő rendelkezésnek - miután az nem a terhelt bűnösségét, hanem a cselekmény minősítését érintette - nem volt helye; azaz eljárási szabálysértéssel került sor a terhelt részbeni felmentésére.

Ezen túl a megállapított tények alapján valóban anyagi jogszabályt

sértett az elsőfokú bíróság, amikor az I. rendű terhelt cselekményét a gondozási kötelezettség elmulasztásával halmazatban nem minősítette személyi szabadság megsértése büntettének is.

Ugyanakkor az irányadó tényállás alapján nem helyes az a jogi álláspont, amely szerint a személyi szabadságot sértő cselekmény minősített esete is megállapítható; az az adott ügyben a kétszeres értékelés tilalmába ütközne.

A törvénysértő minősítés azonban nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását.

A Btk. 175. § (1) bekezdése szerint - ahogy a gondozási kötelezettség elmulasztása is - a személyi szabadság megsértésének büntette három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A terhelt cselekményének az anyagi jogszabályoknak megfelelő minősítése és a Btk. 85. §-ának (3) bekezdése szerint irányadó halmazati büntetési keret - amelynek felső határa az adott ügyben négy év hat hónapi szabadságvesztés - figyelembe vétele mellett sem értékelhető ugyanis törvénysértően enyhének a terhelttel szemben kiszabott börtönbüntetés egy évi tartama, illetőleg a büntetés végrehajtásának három évi próbaidőre történt felfüggesztése.

Miután pedig a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálatnak együttes feltétele az anyagi jogszabálysértés mellett - abból eredően - a törvénysértő büntetés kiszabása is, ezen ok alapján a felülvizsgálati feltételek az I. rendű terhelt tekintetében nem állnak fenn.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a Be. 426. §-a alapján a megtámadott határozatot mind az I. rendű, mind a II. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartotta.

A bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés a Be. 429. §-án, a végzés elleni fellebbezés , illetve az újabb indítvány kizártságával kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 3. §-ának (4) bekezdésén, a 416. § (4) bekezdés b) pontján és a 418. § (3) bekezdésén alapul, azzal, hogy az abban szereplő feltételek esetén a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a bíróság az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

A Legfelsőbb Bíróság határozatát a Be. 420. § (1) bekezdésének megfelelően nyilvános ülésen hozta meg.

Budapest, 2011. december 6.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter

s. k. előadó bíró, Dr. Belegi József s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróági tisztviselő
MTné